

Ηδεις Λίλικα Νάκου δέν είνε άγνωστή στους έλληνοκύριους φιλολογικούς κύκλους. Τό τελευταίο βιβλίο της προκάλεσε άρκετό θόρυβο και συζητήσεις. Περισσότερο όμως γνωστή είνε στό Παρίσι, γιατί ή 'Ελληνική διηγηματογράφος έχει γράψει και γαλλικά, τό δέ περιοδικό «Ευρώπη», ένα από τά σπουδαιότερα φιλολογικά περιοδικά του κόσμου, έχει δημοσιεύσει έργα της. Τά διηγήματα της δος Νάκου διακρίνονται για τό βαθύ άνθρωπιστικό τους άσθημα και για τόν ώμό, πολλές φορές, ρεαλισμό τους.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΗΣ ΔΙΔΟΣ ΔΙΔΙΚΑΣ ΝΑΚΟΥ

ΜΗΤΡΟΤΗΣ

σο προσηθεί, πού δέν χωρούσε παιδιά στό στόμα του.

—'Ακόμα κι' εγώ τρώμασα σάν τόδα.

—'Παναγία μου! είνε μιά από τίς γυναίκες, αυτό καλέ είνε τελώνιο, δέν είνε παιδί! Ποτέ δέν θάχω κουράγιο νά τό βυζάξω.

—Σωστός αντίχριστος! είνε μιά άλλη. Χωρίς άλλο θάναι τουροκόσπορος.

Είχε περάσει ένας μήνας πού βρισκόμαστε στη Μασσαλία, κι' ό καταυλισμός μας έξω από την πόλη είχε πάρει κιόλας την όψη μικρού χωριού.

Είχαμε βουλευτεί ό καθένας όπως μπορούσε. Οι πού πλούσιοι κάτω από σκηνές, άλλοι κάτω από μισοχαλασμένα ύπότεγα, κι' οι περισσότεροι, μίν έχοντας τίποτα καλύτερο, μπήκανε κάτω από κουβέρτες πού έστισαν πάνω σε τέσσερα ξύλα. "Αν κανείς κατάφερε νάχη ένα σεντόνι για νά βάλη γύρω σάν πετρεντέ και νά τόν κούβη άπ' τ' αδιάκριτα μάτια, ήταν πολύ ευτυχής. Αυτό έδινε μιά ιδέα του σπιτικού πού είχε σχηματίσει. Οι άντρες καταγινόνταν σε κάθε λογής μικροδουλειές, για νά μίν πελάνουν με τά παιδιά τους τίς πείνας.

Μόνο εγώ δέν μπορούσα νά κάνω τίποτα. Έτρωγα τό ψωμί πού μου δίδαν οι γείτονοι, μιά αυτό με βάραινε. Ήμουν ένα άγόρι δεκατεσσάρων χρόνων, γερό και δυνατό. Πώς όμως νά φροντίσω νά βρω δουλειά, όταν ήμουν άναγκασιμένος νά σηκώνω στην ράχη μου από τό πρωτό ως τό βράδυ ένα μωρό πού οφθαλμαζε από την πείνα; Ήταν τό νεογέννητο αδερφάκι μου, πού ή γέννα του έγινε άφορη νά πεθάνη ή μητέρα μας και πού δέν είχε στιγμή σωπίσει από την ώρα πού μπηκε στον κόσμο του. Κι' οι πατριώτες μου οι ίδιοι με διαχνα βαρυστημένοι, από τό κλάμασόν του, γιατί ούτε τί νύχτα δέν μπορούσαν κι' αυτοί νά ήουχάσουν. Κι' εγώ πήγαινα ζαλισμένος, τό κεφάλι βαρύν και γύριζα στους δρόμους σάν άδικη κατάρα. Τί κακή ώρα είχε διαλέξει κι' αυτό τό δόλιο πλάσμα νάρθη σ' αυτόν τόν κόσμο!...

"Όλοι τό άκουγαν γκρινιάζοντας κι' όλοι εχόνταν τό θανάτο του, για νά γλυτώση από τά βασάνια. Ή εύχες τους όμως δέν εισακούγονταν. Τό μωρό ήταν για καλά άραγμένο από τη ζωή κι' όλο και πού πολύ διαλαλούσε την πείνα του. Ή γυναίκες τρελλάμενες έφραζαν τ' αυτιά τους κι' εγώ πήγαινα από δω και κει, σάν μεθυσμένος. Δέν είχα ούτε δεκάρα νά του αγοράσω λίγο γάλα. Κι' ούτε βρισκόταν στον καταυλισμό μας γυναίκα νά τό βυζάξη. Ήταν νά χάνη κανείς τό υναλό του.

Μιά μέρα, μίν άντέχοντας πειά, πήγα από την άλλη μεριά της πλατείας, στους 'Ανατολίτες, πού είχαν κι' αυτοί έρθει εδώ φεύγοντας σάν κι' έμάς τους 'Αρμενήςδες, τίς σφαγές της Μικρασίας. Μου είχαν πει ότι εκεί βρισκόταν κάποια λεχώνα και μπορούσε νά λυπόταν τό μωρό. Πήγα γιομάτος έλπίδες.

Ό καταυλισμός τους έμοιαζε με τό δικό μας κι' ή ίδια κακομοιριά βασιλευε. Γρηές καθόνταν διπλογόνατα στα στρώματα, παιδιά ξεπόλυτα παίζανε στα βώμιακα νερά. Μόλις με είδαν νά πλησιάζω, δυό τρεις γυναίκες ήρθαν και με ρώτησαν τί γυριέω. 'Εγώ όμως δέν σπαμάτησα παρά μπροστά σε μιά σκηνή πού είχε τό εικόνομα της Παναγίας και πού από μέσα ερχόταν τό κλάμμα ενός μωρού.

—Γιά την άγάπη της Παναγίας, είπα έλληνα, λυπηθήτε ένα όρφανό και δώστε του λίγο γάλα. Είμαι ένα δύστηνο 'Αρμενόπουλο...

Στη φωνή μου φάνηκε μιά μελαγχρονή όμορφη γυναίκα. Στην άγκαλιά της κρατούσε ένα νεογέννητο πού βύζαινε μακάριο τό μητροτό μαστό με τά μάτια μισόκλειστα.

—Γιά νά τό δω, μου είπε, άγόρι είνε ή κορίτσι;

Ή καρδιά μου χτύπησε από χαρά. Κάποιες γειτόνισσες πλησίασαν νά τό δούνε. Με βοήθησαν νά λύσω από τη ράχη μου τό σάκκο πού κρέμονταν τό άδερφάκι μου και περιεργες σκύφαν άπάνω του. Τό ξεσκέπασα. 'Αλλά τότε όλες μαζί μπήξαν μιά φωνή φρίκης. Τό παιδί αυτό δέν είχε πειά τίποτε πού νά τό χάνη νά μοιάση με άνθρωπινό πλάσμα. Ήταν ένα τέρας. Τό κεφάλι του είχε μεγαλώσει τρομερά, ενώ τό κορμί του άποσκελετωμένο είχε μαζεωθεί σάν κουβάρι. Και τό πού τρομερό, τό δακτυλάκι του πού βύζαινε, είχε τό

'Εκει φτάνει και μιά γρηά.

—'Όύ! ού! Ξεφώνισε βλέποντας τό μωρό. Καλέ αυτό είνε ό ίδιος ό έξαποδώ.

Και γυρνώντας σε μένα:

—Φύγε από δω, άναθεματισμένο, και μίν ξαναπατήσεις τά πόδια σου από δω! Γρουσουζή!

Κι' όλες μαζί νά με κυνηγούνε και νά με φοβερίζουν.

'Εφωνα πνιγμένος στα δάκρυα με τό μωρό στην ράχη πού οφθαλμαζε πού πολύ. Δέν γινόταν τίποτε. Ήταν καταδικασμένο νά πεθάνη της πείνας. Ένοιωθα γάμια όλομόναχος και χαμένους. Τό κακό ήταν πού εγώ ό ίδιος ανατρίχιαξα από φόβο στην ιδέα πώς σίχωνα ένα τέτοιο τέρας.

Κάθησα στη σιά. Έκανε ακόμα ζέστη δυνατή. Ή έξοχη άλλονότα ολόγυρα έρημη, κατάξερη, σκεπασμένη δω και κει με σκουτιάδια. Χτύπησε μεσημέρι μακρύ, κάποια καμπάνα. Τότε συλλογίστηκα πως κι' εγώ είχα από χτες νά φάω, κι' ότι θάπρεπε νά πάω κατά την πόλη, μίν τύχει και βρω τίποτα νά μασήσω. Ή ζωή ξαφνικά μου φάνηκε τόσο φοριτή, πού σκέπασα τό πρόσωπό μου με τά δυό χέρια και άρχισα νά κλαίω, πνιγμένος από παράνο κι' από άπόγνωσι.

"Όταν σήκωσα τό κεφάλι, ένας άνθρωπος έστεκε μπροστά μου και με κίτταζε. 'Αναγνώρισα τόν Κινέζο πού ερχόταν συχνά στον καταυλισμό μας και πούλούσε χάριτινα μικροπράγματα, πού κανέναν ποτέ δέν άγόραζε. Μάλιστα συχνά κοροΐδευαν τό λαδί χρώμα του μούτρου του και τά σαστά του μάτια. Τό παιδομάνι τον έπαυσε από πίσω, φωνάζοντας του: «'Ε, ε! παληοκινέζε». Με κίτταζε με καλοσύνη και σάλυε τά χείλια του σάν νάθελε κάτι νά μου πη. Τέλος μου μίλησε:

—Δέν πρέπει νά κλαίς έτσι, παιδί μου.

Και πρόσθεσε δειλά: «'Ελα μαζί μου».

Γιά κάθε άλλη άπάντησι, του έκανα «όχι» με τό κεφάλι και ήθελα νά τό βάλλω στα πόδια.

Είχα άκουστά τόσα τρομερά πράγματα για την άγριότητα των Κινέζων! Μάλιστα στον καταυλισμό μας λέγανε ότι οι Κινέζοι, όπως κι' οι Έβραίοι, έκλεβαν τά παιδιά των Χριστιανών για νά τους πωλύν τό αίμα. 'Όστόσο, ό άνθρωπος στεκόταν εκεί και δέν σάλυε. Μά δπως βρισκόμουν σε μεγάλη άπελπισία και δέν ήξερα πειά τί νά κάνω, σηκώθηκα και τόν άκολουθήσα. Τι μπορούσε νά μου συμβη χειρότερο άπ' ότι βρισκόμουν; συλλογίστηκα.

Στό δρόμο πού πηγαίναμε, σκόνταφα και πήγα νά πέσω με τό παιδί, τρέμανε τόσο τό πόδια μου. Ό Κινέζος με πλησίασε, πήρε τό μωρό στην άγκαλιά του και τό έσοφισε άπάνω του τρομερά. Πιράσασε μερικά χωράρια, όποιο βρήκαμε ένα μονοπάτι πού μιάς έβγαλε μπρός σ' ένα ξύλινο σπίτι, μ' ένα μικρό κήπο τριγύρω. Ό άνθρωπος σταμάτησε στην πόρτα, χτύπησε δυό φορές τά χέρια του τό ένα πάνω σ' άλλο. Βήματα έλαφρά άκούστηκαν από μέσα και μιά γυναίκα, τόσο δά, μιά άνοιξε. Βλέποντάς μας, τό όλοστρόγγυλο πρόσωπό της κοκκίνισε και χαμογέλασε χαρωπή. Μας χαρέθηκε με μιά μικρή ύπόκλιση. 'Επειδή εγώ στεκόμουν δειλιασμένος στο κατόφλι, ό Κινέζος μου είπε:

—'Ορίστε, πέρασε, μη φοβάσαι, είνε ή γυναίκα μου.

Μπήκα σε μιά άρεκέτα ευρύχωρη κάμαρα πού τη χωρίζε σε δυό ένα παραβάν από χρωματιστό χαρτί. "Όλα ήσαν σε τάξει και πολύ καθαρά, άν και τόσο φτωχικά. Στη γωνία είδα μιά καλαμένια κούνια παιδιού.

—Είνε τό μωρό μου, είπε ή νέα γυναίκα, γέροντας με χάρη τό κεφάλι της, γελαστή. Είνε μικρούλι, μά όμορφο, έλα νά τό δής.

Πλησίασα και τό θαύμασα σιωπώντας. Ένα βρέφος, μόλις βγαλμένο από τό σκότη της μητρικής σάρκας, κοιμόταν ήσυχο, σκεπασμένο μ'ένα πολύτιμο ζουσοφφαντο ύφασμα, σάν βασιλόπουλο. Μά ό άντρας φώναζε τη γυναίκα του και την έβαλε νά καθήση σε μιά ψάθα. Και χωρίς τίποτα νά της πη, έβαλε στα

ΙΤΑΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΛΟΥΪΤΖΙ ΠΙΡΑΝΤΕΛΛΟ

ΤΟ ΘΑΝΑΣΙΜΟ ΛΑΘΟΣ

ΙΑ βδομάδα ύστερα από το γάμο του, ο Μάριος Βακέλι κατάλαβε τί κατήφορο είχε παρμένο πειά ή ζωή του. Κι' όμως ήξερε καλά από πριν τί σφάλμα έκανε να δεσμευτή με τη Μαριέττα — τη Μαριέττα που όλοι οι άνδρες την ήξεραν από κοντά — τη Μαριέττα του καφέ-σαντάν. "Ήξερε τί κοροϊδία θά του πατούσε ο κόσμος. Τά περιμενε όλα, όλα... Κι' όμως την παντρεύτηκε τη γυναίκα αυτή της κακής ώρας.

Στό γραφείο οι συνάδελφοί του κρυφογελοούσαν πίσω απ' τή ράχι του.

— Νά ζήσετε, τά συγχαρητήριά μας! σηκώνθηκαν και τού έπαιαν όλοι μαζί ύστερα από το γάμο του.

Ο Μάριος κοκκίνισε και ψιθύρισε ένα ξερό «ευχαριστώ».

Όστόσο δεν θά είχε καμιά σημασία πώς ή Μαριέττα ήταν γυναίκα της κακής ώρας. Άρκει να ζούσε μαζί του φρόνιμα. Προλήψεις δεν είχε ο Μάριος Βακέλι! Μά να πού ή γυναίκα του άρχισε πειά να τον βάσει μπροστά. «Αυτό, τούλεγε, δεν είναι καθώς πρέπει, εκείνο δεν τό λένε στον καλό κόσμο, τούτο έτσι, εκείνο άλλοιώς».

Στην άρχή ο Μάριος γελοόσε μαζί της. Τού φαινόταν άστείο να βλέπη τη Μαριέττα να ποζάρη για μεγάλη κυρία. Άλλά, όταν ή γυναίκα του τό παράκανε πειά, δεν βιάστηκε και τής ελεε:

— Καυμένη Μαριέττα, δεν τ' άφινεις αυτά τά μεγαλεία!

Η Μαριέττα θύμωσε.

— Καλέ, τί πρόστυνος, Θεέ μου! φώναξε. Άχ, πώς έμπελα μαζί σου, ή καυμένη!

Κι' όμως δι' αυτά θά ήταν άσημαντα πράγματα άν ή Μαριέττα δεν είχε βρει τον τρόπο να έννευριζή τον Μάριο. Τού άνοιγε τά συρτάκια, τούς φακέλλους, τις έφημερίδες του. Τίποτα δεν μπορούσε να τής κρύψη, άκόμα ούτε τις σκέψεις του.

Η γυναίκα αυτή με τά βασισινιά χείλη, με τό προκλητικό σώμα, τό τόσο χυδαίο, και τό άμορφο πρόσωπο, έκοιβε διαρκώς κοντά του και τόν ρωτούσε:

— Τι τρέχει, Μάριε; Τι είν' αυτό, Μάριε;... Τι σκέφτεσαι, άντρούλη μου; Μ' αγαπάς, Μάριε μου;...

Είχε μιá βραχνή φωνή, μιá φωνή χυδαίας γυναίκας, που όταν την άκουγε έννευριζόταν και τούβροταν να σκοτωθί. Η μόνης ώρες γαλήνης για τόν φτωχό σύζυγο ήταν ή ώρες της δουλειάς, στό γραφείο. Μά να σου όμως, ένα καλό πρωί, ένέσκαψε εκεί ή κυρία του.

— Ήρθα να σου κάνω μιάν έκπληξι, άντρούλη μου, τού ελεε. Ήρθα να σε πάρω να φύγουμε μαζί... Άλλοίμονο!... Άπ' την ήμερα αυτή ή Μαριέττα συνήθισε να πηγαίνει και να κολλάη πλάι του στό γραφείο, όσο να τελειώση τη δουλιά του. Άνέβαινε και κατέβαινε τις σκάλες, μιλούσε και χαρετούσε δεξιά κι' άριστερά. Τό άνυπόφορο φευτικό γέλιο της άντηχούσε σ' όλο τό κτίριο.

«Έρχεται», σκεφτόταν με τρόμο ο δυστυχισμένος Μάριος, κι' οι συνάδελφοί του γύρω χαμογελοόσαν κοροϊδευτικά.

Η Μαριέττα έπιανε κουβέντα με όλους, τούς μοίραζε γαρύφαλα, δεν είχε ντροπή έπάνω της.

«Τι άδιόρθωτο γυνάιο!...», σκεφτόταν ο Βακέλι. Και τή συχαίνονταν μ' όλη τή δύναμη της ψυχής του. Μά ήταν άργά πειά. Τι μπορούσε να κάνει; Νά τή χωρίση; Ήξερε πώς δεν θά μπορούσε, και χωρισμένος άκόμα, ν' απαλλαγί από τό τέρας αυτό. Τόν κρατούσε δεμένο κοντά της, σαν να τού είχε κάνει μάγια.

— Έχω δουλειά πολλή σήμερα, τής έλεγε ο Μάριος. Μη με ροιμάνεις, θ' άργήσω... — Μπά! δεν πειράζει. Θά είμαι κάτω, τού άπαντούσε ή Μαριέττα, και τόν περιμενε στην πόρτα τού γραφείου, φλυαρώντας μ' ένα σωρό φίλους της.

«Άχ! τί έκανα! Τι έκανα!»... μούγκριζε ο Μάριος μ' άπελπισία. Ποθούσε να έλευθερωθί. Και θυμόταν την περασμένη του έλευθέρη ζωή, σαν κάτι άγνό, χαρούμενο και άφραστο.

Άχ, ναί, τί όφραία ζωή άλλου!... Πίστευε τότε σ' άδωα μάτια τόν κοροϊφόν που συναντούσε στό δρόμο, πίστευε πώς ή ζωή ήταν όφραια... Και τώρα; Τώρα δι' αυτά πάνε, χάθηκαν για πάντα. Η Μαριέττα άσχιμίζε τό κάθε τι γύρω του... Θυμόταν πώς νέος άκόμα όνειρευότανε να φύγη μακριά... Θυμόταν πώς στό Σορέντο είχε αγαπή- γονάτά του τό πεινασμένο άδερφάκι μου, σκίζοντας βαθειά μπροστά της.

Η γυναίκα ξαφνιασμένη, ξετύλιξε τό παιδί από τά πανιά. Τό μαρό φάνηκε σ' όλη τον τή φοιχητή άδυναμία. Τότε αυτή έδγαλε μιá φωνή, μιá φωνή συμπόνιας. Τό άρπαξε στην άγκαλιά της και τούδωσε άμέσως τό στήθος της. Έπειτα, μ' ένα κίνημα ντροπαλό, σκέπασε με τό ρούχο της τόν κόρφο της, γιομάτο γάλα.

ΛΙΛΙΚΑ ΝΑΚΟΥ

σει μιá άγνή παρθένα και πώς σχεδίαζε να περάση τη ζωή μαζί της. Πόσο ή καρδιά του ταραζόταν σαν άκουγε σφύριγμα τράινου!... Μά τό δυνατό χάχανο της Μαριέττας τόν ξυπνούσε απ' τά όνειρά του και τόν έρριχνε σε μιá άδυσσο άπελπισίας. Ζήλεια, έχθρα, πόθος, δι' αυτά τά αισθήματα άνακατωμένα, τόν βασάνιζαν φοιχτά. Τόρωνα γράφοντας στό γραφείο του, για να τελειώση γρήγορα και να φύγη, να μην την ιδί μπροστά του. Έτσι χάθηκε κι' ή χαρά που είχε για την έργασια. Την κατέστρεψε κι' αυτή η Μαριέττα.

«Τό τέρας, τό τέρας!», οβρολιάσε ο Μάριος. Και δεν είχε πειά όρεξι ούτε να κιντήξη τά κορίτσια στό δρόμο. «Ψεύδρες και τιποτένιες θάναι κι' αυτές», σκεφτόταν ο άνδρας που είχε πουλήσει την ψυχή του στη γυναίκα της ήδονής.

Κάπου-κάπου τούρχόταν ή έπιθυμία να της πη κανένα βράδυ:

«Μαριέττα, κίτταζε τά άστρα τί όμορφα που λάμπουν στον ουρανό!... Ίδες τη σιά εκείνου τού κυλαρισισού!... Μά άν έκανε να της πη τέτοια λόγια, θάτανε σαν να της μιλούσε κινέζικα. Η γυναίκα αυτή θά γελοόσε και θά τόν κοροϊδενε στους φίλους της.

«Άκους, τό βλάκα, να θέλη ρομαντισμούς!...», θά έλεγε. Με μιá λέξι, ή ζωή τού Μάριου Βακέλι χάθηκε για πάντα... Πάει ή χαρά κι' ή γαλήνη του... Κι' ο δυστυχος Μάριος θυμόταν τώρα τις παλιές του άγάτες, την άγάτη του για τή Γκράτσια, την άδωα κι' άγνή αυτή κόρη. Θυμόταν τά κλάματά της σαν την παράτησε, ο κοντός, πρὸς χάριν της Μαριέττας, της γυναίκας της κακής ώρας.

Η Γκράτσια, τό σεμνό, τό καλό κορίτι, τόν αγαπούσε πρελλά. Που να βρισκόταν τώρα ή κοπέλλα αυτή και που να ζούσε; Νά είχε πεθάνει άραγε; Μήπως έσβισε σαν όνειρο, όπως είχε σούσει και πεθάνει κι' ή περασμένη του ζωή;...

Μιá μέρα ο Μάριος άνοιξε τά συρτάκια του. Ποθούσε να ξαναδιαβάση τά παλιά άδωα γράμματια της Γκράτσιας. Μά τό συρτάκι ήταν άγνο-κάτω. Τά γράμματια σκορπισμένα. Ο Μάριος έννοιωσε βαθειά, άπέραντη λύπη. Και τή νύχτα αυτή δεν γύρισε σπίτι του. Τρυφνούσε στα σοκάκια που γύριζε άλλουτε με τή Γκράτσια. Έκει στη βρύση της «Σάντα Μαργκερίτας τόν περιμενε τό δειλινό ή άγνή παρθένα. Παρακάτω, σε κελί έκει τό άπομακρυσμένο σπιτάκι, ένα σουρούπο της είχε σφίξει τό χέρι... Τι γλυκειές άναμνήσεις, αλήθεια!...

Κατά τά μεσάνυχτα, ο Μάριος σκέφτηκε να γυρίση σπίτι του. Μά θυμήθηκε τή μυρωδιά τού κοριμού της Μαριέττας και τού ήθε άρδια. Έβασε πάνω της, αυτή ή χυδαία γυναίκα, κάτι ποΰδρας στους νεκρούς στον τόπο του. Σκεφτόταν άκόμα τό ακατάστατο δωμάτιο που κοιμόντουσαν. Τά άρδια!... Ουτε τά σεντόνια δεν ήταν ικανή να θυμηθί ν' άλλώς!

Κι' έτσι ο Μάριος πήρε πάλι τούς δρόμους, άνάμεσα από την κομισμένη Ρώμη. Πήγε κατά τόν μεγάλο σταθμό, απ' όπου έφευγαν τά μεγάλα έξπρές για τό έξωτερικό... Άχ, και να μπορούσε να έφυγνε. Ν' άφινε πίσω τη Μαριέττα, τό σπίτι του και τή ζωή του, να τά πέταγε σαν κάτι βρώμικο, σαν ένα παληόροχο. Όποιος δεν έχει συνδεθεί με μιá τέτοια γυναίκα, δεν μπορεί να νοιώση τό μαρτύριο τού Μάριου Βακέλι!...

Νά τό έξπρές που πάει κατ' εϋθείαν στό Βερολίνο, στό Παρίσι... Άχ, να μπορούσε να βρεγνε ο Μάριος. Μά ή τσέπες του ήταν άδειες. Τα λεπτά τά κρατούσε ή γυναίκα του.

Ο Μάριος κάθισε σ' έναν πάγκο και κίτταζε αυτούς που θά φεύγανε. Τι εϋτυχισμένοι άνθρωποι! Και ξαφνικά κατάλαβε πώς δηλ ή άσχήμια της ζωής του όφειλόταν στη Μαριέττα. Αυτή έφταγε για όλα. Κι' ο Μάριος την είχε διαλεγμένη για σίντροφο του τη γυναίκα αυτή. Τι έξτελειωμός!...

Χρόνια έχουν περάσει. Κοντά τά μεσάνυχτα, στους σταθμούς στη Ρώμη, θά βρήςτε έναν άνθρωπο, έναν άνδρα άστρογάλλη, που κιντάει τά τράινα που φεύγουν. Τό πανωφόρι του είναι σκοτισμένο και βρωμερό. Είναι άκόμα άξέριτος ο άνθρωπος αυτός. Εινε ο Μάριος Βακέλι που ζει άκόμα με τη Μαριέττα και που σενταει άκόμα ως τό σταθμό για να όνειρευτή!... Νά όνειρευτή την έλευθερία, να όνειρευτή τά χιλια-δύο πράγματα που θά μπορούσε να κάνει άν έφευγε για τό έξωτερικό... Άκούει τά τράινα που σφυρίζουν, φεύγουν και χάνονται στό στριγγίμο τού δρόμου. Κι' έπειτα σηκώνεται, άργά-άργά, και γυρίζει στό σπίτι του.

Η Μαριέττα χόντρηνε πειά, έγινε σε κακό χάλι. Μυρίζει όστόσο πάντα εκείνο τό άρωμα που βάζουν στους πεθαμένους στην Κάτω Σικελία. Κι' ουτε πειά στρέφει να πη στό Μάριο, όταν γυρίζει σπίτι: «Συ είσαι, Μάριε, άγάτη μου;», με την φευτική φωνή της, την πρόστιχη και βραχνή. Ροχαλίζει μόνο και κοιμάται άνάσκελα, μ' άνοιχτό τό στόμα. Ο Μάριος πέφτει δίπλα της, γεμάτος τρόμο κι' άγωνία μήπως την ξεπνήσει. Πλαγιαζει κι' όνειρευότανε... Όνειρευόταν ένα τράινο που σφυρίζει μακριά, πολύ μακριά, μέσα στό γλυκούραγμα. Άναστενάξει τότε θλιβερά κι' άποκοιμάται!...

Καθόταν πλάι του στό γραφείο, όσο να τελειώση τή δουλειά του...